

Dėmesio ! Skyrius "TV saugykla" pertvarkytas Jūsų patogumui atskiriant laidas. Visas laidas rasite skyriuje "Atlantidos video temos" (Kairėje pusėje po antrašte "Temos-Archyvas")

Užgavėnių papročių išlikę labai daug, tačiau rašant apie šventes visada kyla papročių prasmės klausimas. Papročiai, apeigos, ritualai neišlieka pastovūs, bet, keičiantis pažiūroms ir pasaulėvokai, pamažu keičia savo formą. Tačiau dar ryškiau kinta jų aiškinimas. Senųjų šventinių papročių aiškinimą dar labiau apsunkina jų neatsiejamas susilieėjimas su vėliau atėjusiomis krikščioniškomis šventėmis ir tradicijomis. Šis senosios lietuvių kultūros susilieėjimas kartais yra toks gilus, jog mes nebeatskiriamo, kas tikrai yra krikščioniška, o kas priklauso mūsų protėvių kultūrai. Juo labiau, kad krikščionybės apeigynas ir ritualai, susiformavę indoeuropietiškoje kultūroje, nebuvo svetimi baltų kultūrai.

Dabartinis mūsų švenčių kalendorius – tai praeities įvykių: sukakčių, jubiliejų ar įvairių „dienų“ minėjimų seka. Senovės lietuviai tokių švenčių nesuprastų, lygiai kaip ir mes menkai besuprantame senąsias šventes. Šventė senovės lietuviams ir apskritai provaizdžio kultūros žmonėms buvo ypatingų pasaulio ir gamtos rėdos bei žmogaus gyvenimo įvykių pažymėjimas vienokiu ar kitokiu būdu. Jeigu, švęsdami sukaktis, mes prisimename buvusius įvykius, tai mūsų protėviai ne minėdavo, bet papročiais ir apeigomis pergyvendavo šventės metu vykstančius virsmus (pasikeitimus). Dar daugiau – jie pramatydavo, tarsi programuodavo tolesnę gamtos ir savo kasdieninio gyvenimo eigą bei svarbiausius žmogaus gyvenimo įvykius. Kiekvienas žmogus būdavo šventės dalyvis. Apibendrinant galima sakyti, jog dabartinės šventės yra istorinės praeities minėjimo šventės, o senosios šventės buvo esamojo arba einamojo meto įvykių išgyvenimas.

Užgavėnių ir Gavėnios ryšys

Užgavėnės – viena pagrindinių Rėdos rato švenčių. Po Kalėdų saulė vis ilgiau užsibūna danguje, o gyvybės kreivė pamažu pradeda kilti aukštyn. Po storu balto sniego patalu bunda gyvybinės gamtos galios. Artėja pavasarinis žiemos virsmas į vasarą. Patyžusiam sniege pakrypsta rogių vėžė, sprogstą balti, pūkuoti žilvičio katinėliai, kalasi pirmieji daigeliai, gyvūnijos pasaulis pasipildo nauja gyvybe. Tai metas, kai švenčiamos atbudimo, atsigavimo ir gimimo šventės Užgavėnės ir Velykos. Pradeda veikti formos virsmo formulė gimti – mirti (žr. brėž.).

Vieningą pavasarinio virsmo švenčių ciklą pertraukė krikščionybės įvestas 7-ių savaičių pasninkas prieš Velykas, kurį mes vadiname „gavėnia“ ir manome, jog tai yra kartu su krikščionyste gimęs ar atėjęs žodis. Pirmiausia, atmetę visus žinomus aiškinimus, paklauskime savęs: kodėl pavasario sutikimo šventė vadinama „Užgavėnės“? Pavadinimai visada yra prasmingi. Juose atsispindi šventės ar kito reiškinių esmė. „Nomen est omen“ - „Vardas yra ženklas“, – teigia senas lotyniškas posakis.

Po Užgavėnių prasideda gavėnia – taip dabar yra įprasta manyti. Savaimė kyla klausimas: kodėl Užgavėnės, kurios pagal pavadinimą (UŽ gavėnios) turėtų būti po gavėnios yra švenčiamos prieš ją? Norint atsakyti į šitą klausimą reikia patyrinti žodį „gavėnia“. Šis žodis, sekant K. Būga, yra laikomas slavizmu. Tačiau, reikia atsiminti, kad požiūris į baltų–slavų kalbų santykius labai pasikeitė, ir mes jau žinome, jog dažniausiai tie žodžiai, kurie pagal skambesį buvo palaikyti slavizmais, iš tiesų yra seni, o dažnai ir primiršti baltiški žodžiai.

Kadangi kiekvienas daiktavardis sietinas su veiksmažodžiu, tai žodžiai „gavėnia“ ir jos sinonimas „gavėja“ bei daugiaprasmiškas žodis, reiškiantis ir Užgavėnių personažą – „gavėnas“, kaip nesunku pastebėti, yra kilę iš veiksmažodžių „gautis“ ir „gavėti“. Veiksmažodžio „gautis“ mes nebemokame teisingai vartoti. Dabar sakome: „Man gavosi šis darbas“. Kalbininkai barą už tokį netinkamą šio veiksmažodžio vartojimą, o senieji lietuviai mūsų tiesiog nesuprastų. Jie sakydavo: „Ligonis gaunasi iš po sunkios ligos“ arba „Gaunasi iš po žiemos miego žemė ir visi jos gyviai“ [LKŽ]. O veiksmažodžio „gavėti“ reikšmė priešinga: „Šunys, neturėdami ko valgyti ar lakti, turi gavėti“ [LKŽ]. Tačiau senesniuose raštuose „gavėti“ buvo naudojama ir atsigavimo prasme: „Tegavi širdis nuog dūmų pikty“ [LKŽ, Daukšos katalikiška postilė]. Iš esmės veiksmažodžiai „gautis“ ir „gavėti“ išreiškia visuotinį gamtos dėsni (principą), t.y. vieningo reiškinio priešingas prasmes: pasninkavimą (liesėjimą) ir atsigavimą (stiprėjimą). Kai silpsta (gavėja) kūnas, stiprėja (gaunasi) dvasia ir priešingai – kai stiprėja kūnas, silpsta dvasia. Panašių dalykų aptinkame ir slavų kalboje, nes senovinė slavų žodžio „govetj“ prasmė yra ne tik „pasninkauti“, bet ir „gyventi“, dar plg. žodį „blagogovetj“ – būdamas palaimoje žmogus atsigaua.

Taigi, galima drąsiai teigti, jog gavėnios laikotarpis puikiausiai galėjo būti ir prieš Užgavėnes. Gavėnia – tai žemės ir visos gamtos atsigavimo iš po žiemos miego laikotarpis. Gavėnia – tai gamtos nėštumo laikotarpis, kuriam pasibaigus, Užgavėnėse švenčiama gamtos atbudimo ir gyvybės - visokeriopa prasme - atsiradimo, gimimo šventė.

Kad taip buvo iš tikrųjų rodo ir tai, kad dar palyginti visai neseniai žodis „gavėnia“ kartais būdavo vartojamas priešinga, negu mums įprasta, prasme: „Veselijos ir pokyliai bus keliami gavėnėje“. Taip buvo rašoma J. Basanavičiaus redaguotoje „Aušroje“ (LKŽ, III t. p. 188).

Jeigu teigsime, jog krikščionybė gavėnios laikotarpį, trukusį nuo Kalėdų iki Užgavėnių, perkėlė nuo Užgavėnių iki Velykų, būsimė neteisūs, nes gamtos lygmenyje esančio gavėnios tarpsnio neįmanoma perkelti. Senasis gavėnios laikotarpis nuo Kalėdų iki Užgavėnių išlieka, tačiau vis labiau pabrėžiant krikščioniškosios gavėnios laikotarpį, susijusį su žmogaus kūno marinimu ir jo dvasios atsigavimu, senoji gavėnia buvo vis labiau užmirštama. Tačiau, kaip matyti iš Lietuvių kalbos žodyno, dar gana ilgai išliko dvi žodžio „gavėnia“ prasmės: „Nuo gavėnios galo žmona pradėjo valgydinti „sausai“ (LKŽ, III t. p. 188). Taigi, krikščionybė žodžio „gavėnia“ neatnešė ir nepakeitė jo prasmės, bet jo prasmę (liesėjimo ir atsigavimo) iš gamtos lygmens pakėlė į žmogaus lygmenį. Senovinis gavėnios tarpsnis, kuris buvo susietas su gamtos atsigavimu ir gyvybės gimimu, tapo nukreiptas į žmogaus dvasinį atbudimą ir prisikėlimą. Gamta tyliai, pamažu atsigaua nuo Kalėdų iki Užgavėnių, o krikščionis, gavėdamas kūnu, dvasiškai atsigaua nuo Užgavėnių iki Velykų.

S. Skrodenio ir kitų etnografų nuomone senosios Užgavėnės iki krikščionybės būdavo švenčiamos kovo mėn. viduryje, galbūt, pavasario lygiadienio metu. Dabartinės Užgavėnės yra kilnojama šventė, tačiau visada švenčiamos antradienį. Jų data susieta su Velykomis, kurios

skaičiuojamos pagal mėnulio kalendorių. Pirmasis sekmadienis po mėnulio pilnaties, kuri būna po pavasario lygiadienio, ir yra Velykų šventės data, o 46 dienos prieš Velykas yra švenčiamos Užgavėnės. Senovėje ši šventė buvo švenčiama beveik savaitę, t. y. nuo ketvirtadienio iki antradienio imtinai. Dar XX a. pradžioje kai kuriose Lietuvos vietose Užgavėnės būdavo švenčiamos tris dienas – sekmadienį, pirmadienį ir antradienį.

Yra užrašyta daug įvairių Užgavėnių apeigų ir papročių: kaukės ir persirengėliai; važinėjimas, čiuožinėjimas; supimasis; įvairūs būrimai; Morės vežiojimas ir jos sunaikinimas; Lašininio ir Kanapinio dvikova; Gavėno varymas; laistymasis vandeniu; trinkos (blukio) vilkimas; apeiginiai valgiai.

Kaukės ir Užgavėnių persirengėliai

Užgavėnėms ruošiamasi kaip didelei šventei. Svarbiausia – persirengti kitomis dienomis neįprastais drabužiais, veidą paslėpti po kauke. Kiekvienam reikėjo išradingumo, kad atkreiptų dėmesį, kad už kitus būtų juokingesnis. Kartais kaukėmis pradėdavo rūpintis dar vasarą – jeigu nepasidarydavo kaukės, tai bent miške aptiktą tinkamą medžio ar žievės gabalą pasidėdavo į saugią vietą. Artėjant Užgavėnėms, imdavo taisyti pernykščius apdarus ir ruošti naujus, drožti kaukes. Kaukes dar darydavo iš seno kailio, o vėlesniais laikais – ir iš popieriaus.

Visi svarbiausieji Užgavėnių kaukių pavidalai buvo iš kasdienės kaimo aplinkos. Dažniausiai kaukės turėdavo seno, negražaus žmogaus bruožų – buvo išryškinama nosis, iškreipiama bedantė burna, asimetriškos akys. Vienos kaukės būdavo išraiškingesnės, su didelėmis kumpomis nosimis, kitos – visai be jų. Užgavėnių kaukės, kokios jos bebūtų baisios, visos šypsosi.

Kai persirengėliai kaukių nesidėdavo, veidą (ūsus, barzdą, skruostus) išsipaišydavo anglimi, suodžiais arba burokų rasalu. Spalvas neretai tyčiomis sukeisdavo. Drabužius persirengėliams ruošdavo išvakarėse ar net tą pačią dieną. Vyrai vilkdavosi senais išvirkščiais kailiniais, audavosi išvirkščiomis kailinėmis kelnėmis, moterys užsisėgdavo ilgus sijonus. Dažnas vyras persirengdavo moterimi, o moterys vyrais. Persirengėliai rengdavosi slapčiomis, kad kiti neatpažintų. Pagal veikėjus persirengėlių kaukės skirstomos į dvi grupes: vienos pavaizduoti žmonių, o kitose – gyvulių bruožai. Ypač dažni buvo „žydai“, „čigonai“, „vengrai“, „arkliai“, „ožiai“, „gervės“, „velniai“, „raganos“, „giltinės“, „ubagai“. Būtinai Užgavėnių eitynių dalyviai – Morė, Lašininis su Kanapiniu arba Gavėnas.

Kokia kaukių ir persirengėlių prasmė? N. Vėlius Užgavėnių kaukes apibūdina taip: „Velnius, giltinė, ožys, dvigalvis nykštukas, pagaliau ir patys populiariausi kumpanosiai, kuproti, pilvoti, šleivi „bergždinikių pirkėjai“ – aiškiai chtoninės būtybės, primenančios kaukus. <...> Matyt neatsitiktinai Užgavėnių persirengėliai Bulgarijoje vadinami kukeriais“. Rusų kalbininkas V. Toporovas bulgarų kalbos žodžius „kuk“, „kukir“, „kuker“ sieja su lietuvišku žodžiu „kaukas“. Lietuvių kalbos žodyne randame keletą žodžio „kaukas“ prasmų: 1. kaukė: „Kaukas nešiodavo ant galvos“; 2. namų dvasia: „Turbūt, tau koks kaukas padeda?“; 3. – nekrikštytas kūdikis ir nekrikštyto mirusio kūdikio vėlė; ir 4. – kūdikių marškinėliai. E. Glemžaitė „Kupiškėnų senovėje“ rašo, kad po pirmųjų prausynų, kurias galima laikyti senuoju krikštu, kūdikį aprengdavo

išvirškščiais marškiniiais. O pagrindinis Užgavėnių persirengėlių (kaukų) atriburas yra išvirškšti kailiniai. Išvirškščiais kailiniais gaubti ir jaunavedžiai, o karstas taipogi būdavo statomas ant išvirškščių kailinių. Išvirškštumas yra gimties, vestuvių ar mirties virsmo simbolis.

Paprastai teigiama, kad kaukas yra namų dvasia, vadinamojo chtoninio, t.y. požeminio pasaulio dievybė. Tačiau, kaip jau minėta, kaukas yra ne tik dvasia, bet ir kūdikis iki krikšto ar nekrikštyto kūdikio vėlė. Virsmo teorijos požiūriu, kaukas yra gimties virsme esančios grasos pasireiškimas. Paprasčiau sakant, kaukas yra gimties virsme – tai dar negimusi arba mirusi nepakrikštyta, arba dar nepakrikštyta žmogiška esybė. Papročiai rodo, jog nepakrikštytas kūdikis dar nebuvo laikomas pilnai gimusiu. Svarbu pažymėti, jog Bulgarijoje Užgavėnių kukeriai, t. y. kaukai po visų apeigų maudydavosi (krikštijosi) upėje, o lietuvių persirengėliai stengiasi aplieti vandeniu arba bent jį išversti. Šeiminkės, pastebėjusios persirengėlius, pirmiausia slėpdavo vandenį. Apliejimas vandeniu tai simbolinis krikštas ir išėjimas iš gimties virsmo, kurio taip trokšta visi kaukai. Jie sakmėse vaizduojami nuogi, prašantys ypatingu būdu pagaminto lino drabužio, t. y. krikšto marškinių.

Tad Užgavėnių persirengėliai yra besibeldžiančios į šį erdvės ir laiko pasaulį, bet dar neturinčios regimojo materialaus pavidalo, būtybės, t. y. žmogiškosios esybės, įėjusios į gimties virsmą, kurio įveikimui būtina žemėje gyvenančių žmonių pagalba. Tokios pat išvados, tik kitu keliu, prieina ir A. Greimas: „... Kaukėmis prisidengusios būtybės atstovauja gemalines, dar neišbaigtas gyvenimo formas, ankstyvesnes už tikrąjį žmogaus gimimą“.

Šitokia Užgavėnių kaukių prasmė užkoduota ir žodžiuose „lerva“ bei „lyčyna“, kurie yra kaukės sinonimai: „Kaimo bernai užsideda ant burnos lervas ir eina žmonių gąsdinti“, „Ant Užgavėnių berniukai dirbo lyčynas iš medžio su kumpa arba ilga nosimi, su akimis indubusiomis...“ [LKŽ]. Kita vertus, žodžiai „lerva“ ir „lyčyna“ reiškia vabzdį ankstyvoje vystymosi stadijoje: „Iš kiaušinių išsiritę vabzdžių jaunikliai vadinami lervomis“ [LKŽ]. Atitikimas akivaizdus. Kaukė vaizduoja žmogaus, esančio gimties virsme – „lervos“ tarpsnį. Kaip iš bjauraus vikšro-lervos atsiranda grakšti peteliškė, taip ir iš neišvaizdaus žmogaus gemalo gimsta tobula žmogiška būtybė.

Užgavėnės ir gimimas arba martaujančiųjų skatinimas

Kadangi martavimo pabaiga yra susijusi su pirmojo kūdikio gimimu, tai Užgavėnės, kaip gimimo šventė, vienokiu ar kitokiu būdu turėjo paliesti martaujančius, t. y. neištekėjusias (senmerges) ir nevedusius (senbernius) bei neseniai susituokusius ir dar vaikų neturinčius jaunavedžius.

Keliaujantys iš trobos į trobą persirengėliai krėtė įvairiausių pokštus, dainavo, „vogė“ ir reikalavo išpirkos, bei kitokiais būdais linksminosi ir linksmino kitus. Tačiau šalia įvairiausių pramogų jie dar būtinai turėjo reikalų su senmergėmis ir senberniais, t. y. martaujančiais. Ši apeiga tokia svarbi, jog neretai persirengėliai, t.y. kaukai vadinami „bergždinėlių pirkėjais“. Vaikščiojantys persirengėliai ieškojo pirkti „bergždinėlių“, t.y. likusių ant pernykščių šiaudų senmergių. Pašiepdamo ne tik senmerges, bet ir senbernius. Senberniams atnešdavę pliauską ar seną šluotražį, numesdavę ir sakydavę: „Graužk!“ Rusijoje senbernius sodindavę ant apverstų akėčių ir švilpdami veždavę per visą kaimą, o kaimo gale išversdavę į pusnį. Senmergėms kabindavę po kaklu pelenų maišiuką, silkės galvą ar pliauską ir varydavę per kaimą. Radę kitą senmergę, pirmąją paleisdavo ir pakeisdavo ją kita.

Tai nėra vien tik pajuoka, bet kartu ir paskatinimas išeiti iš užsitęsusio martavimo, skatinimas naujai gyvenimo kokybei, kuri leistų gimti naujai gyvybei. Šią prasmę atskleidžia vaišės, kurias suruošdavo senbernis (jei jis jau ruošdavosi vesti) persirengėliams, atnešusiems

jam šluotražį ar pliauską.

Panašaus apeiginio martaujančiųjų raginimo būta ir Latvijoje. Tą rodo latviškas ketureilis, kurį dainuodavo Užgavėnių karnavalo dalyviai:

“Budelēli stiprūnēli, / Išperk mano martužēlē. / Už martelēs išpērimā / Aš tau duosiu balta višta”.

Latvijoje persirengėliai vadinami „budeliais“. Iš ketureilio matyti, jog jie būdavo prašomi atlikti apeiginį marčios pėrimą, skatinantį kitai gyvenimo kokybei. Marti čia gali būti dar neištekėjusi arba ištekėjusi, bet dar vaikų neturinti moteris. Latviškas Užgavėnių persirengėlių pavadinimas „budeliai“ rodo, jog jie yra pavasarinio ir gimties virsmo budintojai, žadintojai.

Tverės gubernijoje 1874 m. buvo užrašytas atrodytų keistas ir nesuprantamas paprotys: „Vienas iš valstiečių apsirengia čigonu ir visus be išimties praėjusiais metais susituokusius jaunavedžius kviečia į gatvę; o jeigu šie neina, išveda prievarta. Vaikai sniege iškasa pusės sieksnio gylio duobę, į kurią poromis, t. y. vyrą ir žmoną, įverčia ir užkasa sniege; ten jie turi išbūti apie 5 minutes, paskui iškasami ir paleidžiami namo“. Papročio prasmė jau pamiršta – užrašytojui jau niekas negalėjo paaiškinti apeigos prasmės. Kitose Rusijos gubernijose tuo laiku šio papročio jau nebuvo, bet, einant lankyti jaunavedžių per Užgavėnes, buvo sakoma: „eikime jaunųjų žentų užkasti“.

Apeigos prasmė lengvai paaiškėja, sugražinus senuosius prasminius jaunavedžių pavadinimus: marti ir martas. Prisiminkime jau žinomą iš vestuvinio virsmo žodžių „marti“ ir „martas“ prasmę (nuo žodžio marti, apmarti), prisiminkime jau pradėtą marčios marinimą vestuvėse („marčios kraujo“ gėrimo apeiga) ir lengvai suvoksime, kad minėtas paprotys yra marčios ir marto apeiginis numarinimas (palaidojimas) ir kartu simbolinis išvedimas iš martavimo Užgavėnių (gimimo) šventėje. Prie šio papročio labai tinka latviškas Užgavėnių persirengėlių pavadinimas „budeliai“, nes tam, kad išbudintum, pažadintum naujam gyvenimui, pirmiau reikia „numarinti“ senąjį. Ką ir atlikdavo budeliai apeiginiu pėrimu.

Slavų kraštuose, o ypač Rusijoje per Užgavėnes apeigų su jaunavedžiais būdavo tiek daug, jog kai kurie tyrinėtojai šią šventę vadino „prazdnik molodožionov“ (jaunavedžių šventė). Apeiginis martų marinimas Rusijoje dar turėjo ir kitokią išraišką. Juos marindavo, slėgdami važinėjant rogėmis nuo kalniuko. Jaunavedžiams užlipus ant kalniuko, juos paguldydavo į roges, o ant jų susėsdavo dar 5 ar 6 žmonės. Likusieji nustumdavo roges žemyn, o jaunieji slegiami stenėdavę ir rėkdavę.

Ukrainoje visiems nevedusiems ir visoms netekėjusioms rišdavo kaladę. Nuo šio papročio Užgavėnių šventė Ukrainoje dažnai būdavo vadinama Kalodij. Kai kurie tyrinėtojai (V. Sumcovas) pabrėžia, jog tai pati būdingiausia ukrainietiško Užgavėnių apeiga. Pririšus kaladę „pririštasis“ turėdavo vaišinti. Būdavo sakoma, kad kaladė rišama tam, kad nebėgiotų, o greičiau vestų ar tekėtų. Kaladę dažniausiai rišdavo ištekėjusios moterys. Charkovo ir Chersono gubernijose kaladę rišdavo nevedusio ar neištekėjusios motinai, bausdami už tai, kad neištekino ar neapvesdino sūnaus ar dukros. Šis paprotys padeda suprasti Lietuvoje užrašytą paprotį: „Anyta per Užgavėnes veža marčią ant verpstės“. Šiuo papročiu anyta „nubaudžiama“, kad jos marti dar neturi vaikų, o marti žadinama, t.y. paraginama jų turėti.

Užgavėnėse yra nemažai papročių, tiesiogiai susijusių su gimimu. Tarp persirengėlių eidavo moterys, apsirėdžiusios elgetomis ir nešdavosi suvystytus kūdikius.

Yra užrašytas ir iš pirmo žvilgsnio keistas paprotys – kepurių mindymas Užgavėnių metu. Ką tai reiškia? Panašų paprotį randame ir žemaičių krikštynų papročiuose. Gimus berniukui, pribuvėja atiminėdavo vyrams kepures, kurias jie turėdavę išsipirkti.

Rusijoje šis paprotys Užgavėnėse išlikęs grynesniu pavidalu. Vladimiro gubernijoje kepures atimdavo tik jaunavedžiams, t.y. martams, o jaunamartė (labai prasminga) tą kepurę turėjusi išsipirkt, pabučiuodama savo vyrą. Jau žinome, kad visiškai išeinant iš vestuvinio virsmo, t.y. baigus martavimą, moteriškai keičiamas galvos apdangalas. O šie ir lietuviški, ir rusiški papročiai su kepurėmis – eilinė nuoroda į tai, kad galvos apdangalus keisdavo ir vyrams. Martas, baigęs martavimą, t.y. tapęs tėvu, pakeisdavo galvos apdangalą. Kepurių nuėmimas Užgavėnėse yra simbolinė apeiga, išlaikiusi prasmę ten, kur kepurės nuimamos ar mindomos ne visiems vyrams, o tik martaujantiems jaunavedžiams.

Įdomus paprotys užrašytas Riazanės gubernijoje. Jaunavedžius atvedavo prie vartų (apeiga vykdavusi vartuose). Martas atsistodavęs prie vartų stulpo, o žmona – priešais jį. Jaunamartė nusilenkdavusi jam ir klausdavusi: „Ko jūs norite?“ Vyras atsakydavęs: „Žuvelės“. Po tokio atsakymo jaunamartė nusilenkdavusi iki žemės ir tris kartus bučiuodavusi vyrą.

Jeigu prisiminsime, kaip pribuvėjos aiškina vaikams, iš kur jos ėmusios kūdikį, tai atsakymas – „žuvelės“, nestebins. Kūdikį pribuvėja pagauna vandenyje. Suprantama, kad žuvis, vanduo susiję su gimimu, o vartai – virsmo simbolis. Mūsų dainose dainuojama: „Linko jievaras vartuose“. Medis vartuose! Mums, jau atpratusiems nuo vaizdinio mąstymo, tai atrodo lyg ir nelogiška. Tačiau lietuvių liaudies dainose vartai – perėjimo iš vienos erdvės į kitą – virsmo simbolis, o jievaras vartuose – tai šiapus ir anapus jungiantis gyvybės medis, dėka kurio ir gali gimti gemalinės būtybės – kaukai, kuriuos vaizduoja Užgavėnių persirengėliai.

Visas straipsnis:

http://www.vydija.lt/kalendorius/kilnojamos/Uzgavenes_gavenia%20-%20Zarskaus.htm